

NHL Hogeschool

B Pedagogiek

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In november 2017 is de bestaande hbo-bacheloropleiding Pedagogiek van NHL Hogeschool bezocht door een visitatiepanel van NQA. Naast de voltijd kent de opleiding een reguliere deeltijdvariant in afbouw en sinds september 2016 een flexibele deeltijdvariant. De opleidingsbeoordeling betreft de voltijd en huidige deeltijd, zoals die worden aangeboden in Leeuwarden. De oordelen gelden voor beide varianten, tenzij anders is vermeld. Het panel beoordeelt de opleiding als **voldoende**.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor standaard 1 het oordeel **voldoende**.

Het beroepsbeeld van de opleiding en de eindkwalificaties zijn voldoende helder, concreet en actueel en voor beide opleidingsvarianten hetzelfde. De opleiding hanteert het landelijke opleidings- en competentieprofiel voor de hbo-pedagoog (Landelijk Opleidingsoverleg Pedagogiek, 2009), dat is geactualiseerd met adviezen van de Vereniging Hogescholen (2014), en het landelijke uitstroomprofiel Jeugdzorgwerker (2010).

De opleiding zit in een traject van visievorming. Dit hangt samen met de ontwikkelingen rondom het curriculum. Hiervoor zoekt de opleiding aansluiting bij relevante regionale ontwikkelingen. Aansluitend op het traject van visievorming beveelt het panel de opleiding aan om een duidelijke visie op de ontwikkeling en vorming van jeugdigen te hebben en daarbij meer expliciete aandacht te hebben voor opvoeding en onderwijs.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

De inhoud en vormgeving van het programma (voltijd en deeltijd) waardeert het panel over de hele linie als positief. Daarbinnen vindt het panel het praktischelement van bovengemiddelde kwaliteit. Het panel stelt vast dat het geheel aan theorie en praktijk studenten een voldoende basis biedt om zich te ontwikkelen als startbekwaam hbo-pedagoog. De lesstof is actueel en getuigt van een gewenst niveau. De praktijkcomponent zit vanaf jaar 1 door de hele opleiding goed verankerd, waaronder in de ateliers waarin studenten vanaf jaar 2 werken. Ook de inhoud en kwaliteit van de zogeheten p-taken vindt het panel goed. Via deze taken raken studenten goed voorbereid op de beroepspraktijk. De onderzoekslijn is zorgvuldig opgebouwd. De aandacht voor reflectie is groot. Ook heeft de opleiding aandacht voor internationalisering.

Het panel heeft veel waardering voor het zeer bevlogen docententeam. Het team beschikt over de juiste kwalificaties, staat open voor nieuwe ontwikkelingen en werkt aan nieuwe interactieve didactische werkvormen. Studenten oordelen positief over de kwaliteit van de docenten als ook over de studiebegeleiding die zij krijgen, zo stelt het panel vast.

Alles overziend vindt het panel de kwaliteit van het curriculum met de sterke verbinding met de praktijk en vernieuwde vormgeving in vergelijking met andere pedagogiek-opleidingen dusdanig goed, dat het panel de standaard beoordeelt als goed.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor standaard 3 het oordeel **voldoende**.

Het panel stelt vast dat de opleiding (voltijd en deeltijd) beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Over het geheel genomen voldoet het systeem aan de eisen die daar vanuit validiteit, transparantie en betrouwbaarheid aan gesteld kunnen worden. Het toetsprogramma is zorgvuldig opgebouwd, in relatie tot de onderwijsleeromgeving en voorziet in een brede variatie aan toetsvormen. Dit geldt voor beide opleidingsvarianten. Het panel herkent dat alle te toetsen competenties aan bod komen, maar vindt de wijze waarop sommige competenties in de eindfase geadresseerd worden voor verbetering vatbaar. De beoordeling van het pedagogisch handelen kan in de eindfase duidelijker gepositioneerd worden. Met de start van het nieuwe curriculum in september 2018 komt de opbouw van het afstuderen er anders uit te zien. Het panel is verheugd dit te vernemen.

De borging van de kwaliteit is goed op orde. Het panel stelt vast dat de examencommissie en de toetscommissie een actieve en kritische rol vervullen, onder meer door afstudeeropdrachten systematisch tegen het licht te houden en alle toetsen eens per vier jaar te evalueren. Leden van deze commissies hebbe een SKE afgerond. De docenten volgen allemaal een BKE-traject en zien actief toe op een goede beoordeling en toetsing via collegiale consultatie (vier-ogenprincipe), kalibreersessies en in de teamvergaderingen.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 4 het oordeel **voldoende**.

Het panel stelt vast dat de opleiding Pedagogiek van NHL Hogeschool er in slaagt om startbekwame pedagogen af te leveren die goed hun weg op de arbeidsmarkt kunnen vinden. Het werkveld is tevreden over de kennis en de vaardigheden waarmee de afgestudeerden zijn toegerust en over de mate waarin alumni kritisch zijn en systeemgericht kunnen denken. Het panel heeft een selectie van vijftien afstudeerdossiers bestudeerd, bestaande uit een onderzoek en een visiestuk en van beide opleidingsvarianten. Hoewel het panel moeite had om het niveau in alle dossiers (in de diversiteit aan producten) te doorgronden, is het er op basis van de bestudeerde producten, filmpjes en gesprekken van overtuigd dat er startbekwame pedagogen van de opleiding afkomen. Eindwerken gaan over goede pedagogische thema's en het niveau is over de hele linie in orde.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding	9
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	11
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	14
Standaard 3 Toetsing	19
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	22
Deeltijdvariant Pedagogiek/ flexibele deeltijdopleiding	25
Eindoordeel over de opleiding	27
Aanbevelingen	29
Bijlagen	31
Bijlage 1 Bezoekprogramma	33
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	35

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Pedagogiek van NHL Hogeschool. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van NHL Hogeschool en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd. Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen. De flexibele deeltijdopleiding van Pedagogiek is in een apart hoofdstuk beschreven. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (september 2016) en het *NQA-protocol 2017 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 28 november 2017. Het visitatiepanel bestond uit:

Mevrouw dr. L.M.M. Houweling (voorzitter, domeindeskundige)

Mevrouw drs. H. Marx-Breet (domeindeskundige)

De heer drs. A.J. Visser (domeindeskundige)

Mevrouw J.H. Roelse-Moens (studentlid)

Mevrouw M. Snel BEd & BHRM, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

Bij de aanvraag heeft de instelling een Zelfevaluatierapport (ZER) aangeboden. Deze voldeed naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het *NQA-protocol 2017*. Het visitatiepanel heeft de ZER bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. Zie bijlage 1 en 2. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit de bureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

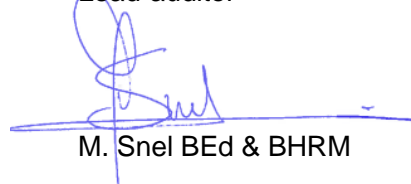
Utrecht, 8 februari 2018

Panelvoorzitter

dr. L.M.M. Houweling

Lead-auditor

M. Snel BEd & BHRM

Schets van de opleiding

De bacheloropleiding Pedagogiek maakt samen met de bacheloropleiding Social Work onderdeel uit van de afdeling Welzijn. Binnen deze afdeling positioneert de opleiding Pedagogiek zich als een specialistische opleiding naast de Social Work-opleiding die breed georiënteerd is. Hiermee sluit het aanbod vanuit de afdeling binnen het domein social work aan op de behoefte vanuit het werkveld naar breed opgeleide professionals en professionals met een sterke eigen identiteit (*Meer van waarde, 2014 Verkenningcommissie hoger sociaal agogisch onderwijs*). In de pedagogiek-opleiding staat de opvoedingsrelatie centraal, dat kan in een onderwijs of zorgsetting zijn. In dat opzicht kent de opleiding een brede oriëntatie op het eigen werkveld. De opleiding profileert zich daarbij nadrukkelijk op het thema jeugd en opvoedingsrelaties. Naast de focus vanuit de hele opleiding op dit thema kunnen studenten bij Pedagogiek kiezen voor de uitstroomrichting “de Jeugdzorgwerker”. Deze richting is samengesteld in nauwe samenwerking met het werkveld en leidt tot een aantekening op het diploma. Deze aantekening is een voorwaarde voor registratie (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd) en verplicht om in de jeugdzorg (i.c. de kamer Jeugdzorgwerkers) te mogen werken (de preventieve Jeugdzorg, de bureaus Jeugdzorg, de Raad voor de Kinderbescherming, de geïndiceerde provinciale jeugdzorgvoorzieningen en de justitiële jeugdzorg).

De opleiding kent een lichte groei in studentenaantallen. In 2017-2018 zijn 116 studenten voltijd gestart aan de opleiding bachelor Pedagogiek die totaal 461 studenten telt en 19,91 fte medewerkers.

Naast de voltijdopleiding kent de opleiding een kleine deeltijdvariant. Deze variant - de huidige oude deeltijdopleiding - is qua inhoud en opzet nagenoeg gelijk aan de voltijdopleiding. Deze variant is in afbouw en wordt vervangen door de flexibele deeltijdopleiding waarover het panel apart heeft gerapporteerd.

Fusie NHL Hogeschool en Stenden

Het jaar 2017-2018 staat in het teken van de fusie tussen NHL Hogeschool en Stenden Hogeschool die op 1 januari 2018 in werking treedt. Met het bijeenbrengen van de lectoraten, onderzoekseenheden en opleidingen ontstaat een unieke samenwerking tussen zorg en welzijn en pedagogische en creatieve, ervaringsgerichte werkvormen. Dit krijgt vorm in het nieuwe onderwijsconcept Design Based Education (DBE). Per 1 september 2018 gaat de nieuwe hogeschool met de academies waaronder het onderwijs is gebracht echt van start. De afdeling Welzijn wordt met ingang van 1 september 2018 de Academie Sociale Studies. De opleiding start dan met het nieuwe curriculum, dat uitgaat van het nieuwe onderwijsconcept DBE en een andere thematische indeling.

Curriculumontwikkeling

Ten tijde van de visitatie is het casco voor het nieuwe curriculum bekend. Er wordt volgend studiejaar gestart met jaar 1, waarna het programma per jaar wordt ‘uitgerold’. Wel wordt direct vanaf volgend jaar bijgeschaafd waar mogelijk.

In het huidige studiejaar 2017-2018 werkt de opleiding al met verschillende elementen die aansluiten op de komende veranderingen. De opleiding werkt in de eerste twee studie jaren met zogeheten ‘ateliers’ waarvan de uitgangspunten goed aansluiten op die van DBE. Ook is de

opleiding begonnen met een flexopleiding (deeltijd) waarin uitgangspunten van het nieuwe onderwijsconcept worden toegepast. Deze variant maakt geen deel uit van de opleidingsbeoordeling. Daarnaast heeft Pedagogiek haar visie opnieuw geformuleerd en is zij in afwachting van het nieuwe landelijke beroepsprofiel voor Pedagogiek, waarbij de opleiding Pedagogiek nauw betrokken is. Op basis hiervan zal de inhoud van de opleiding (thematiek) worden herordend.

Kortom, zowel op inhoud als op vormgeving, vallen veel zaken samen in 2018. Daarvoor is de opleiding sinds 2017 bezig de veranderingen op het gebied van vormgeving en inhoud in de richting van het nieuwe curriculum vorm te geven, zodat de start van het nieuwe curriculum per september 2018 zoveel mogelijk een soepele overgang is. Een kerngroep van vijf docenten is hier samen met de lector mee begonnen. Deze kerngroep die getraind is in DBE, is onlangs uitgebreid en in 2017 bezig met het raadplegen van het werkveld om vervolgens met studenten om tafel te zitten. Uitkomsten van deze sessies worden teruggekoppeld richting de teams. De kerngroep wordt nog uitgebreid met twee studenten. Ook wordt op gezette tijden afgestemd met de opleidingscommissie en de deelraad over het nieuwe programma en de manier waarop veranderingen op het gebied van inhoud en het didactisch concept, verder ingevoerd gaan worden.

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Het beroepsbeeld van de opleiding en de eindkwalificaties zijn voldoende helder, concreet en actueel en voor beide opleidingsvarianten hetzelfde. De opleiding hanteert het landelijke opleidings- en competentieprofiel voor de hbo-pedagoog (Landelijk Opleidingsoverleg Pedagogiek, 2009), dat is geactualiseerd met adviezen van de Vereniging Hogescholen (2014), en het landelijke uitstroomprofiel Jeugdzorgwerker (2010).

De opleiding zit in een traject van visievorming. Dit hangt samen met de ontwikkelingen rondom het curriculum. Hiervoor zoekt de opleiding aansluiting bij relevante regionale ontwikkelingen. Aansluitend op het traject van visievorming beveelt het panel de opleiding aan om een duidelijke visie op ontwikkeling en vorming van jeugdigen te hebben en daarbij meer expliciete aandacht te hebben voor opvoeding en onderwijs.

Onderbouwing

De bacheloropleiding Pedagogiek heeft als missie geformuleerd dat zij mensen opleidt tot pedagogen die de ontwikkelingskansen van kinderen en jeugdigen in elke context vergroten. De opleiding hanteert daarbij als visie dat pedagogen een belangrijke bijdrage leveren aan het tot stand brengen van een inclusieve samenleving, waarin geen kind of jeugdige buiten spel staat. De contexten waarin pedagogen werkzaam zijn divers. Daarom is het van belang dat de pedagoog zich bewust is van de onderlinge samenhang van deze verschillende contexten en daarin als verbindende professional kan werken. Zij doen dit ten aanzien van:

- Het primaire opvoedmilieu waarin de ondersteuning van opvoeders centraal staat.
- Het opvoedmilieu waarin de beroepsopvoeders een belangrijke plaats innemen.
- Het besef dat opvoeding een maatschappelijke opdracht is, opvoeden doen we met elkaar (de pedagogische civil society).
- Het pedagogisch beleid. Pedagogen leveren een kritische bijdrage aan beleidsontwikkeling t.a.v. kinderen, jeugdigen en opvoedsituaties bij overheden, instellingen en bedrijven en anticiperen op veranderingen in een pluriforme en dynamische samenleving. Dit vraagt van pedagogen dat zij normatief, reflecterend, onderzoekend en innovatief zijn.

(Opleidingsdocument Pedagogiek 2017-2018)

Eindkwalificaties

De opleiding baseert zich voor het beroepsbeeld en de eindkwalificaties (de leerresultaten) op het landelijke opleidings- en competentieprofiel van het Landelijk Opleidingsoverleg Pedagogiek (2009). Het Landelijk opleidings- en competentieprofiel is aangevuld met de adviezen van de

Vereniging Hogescholen (2014) die onder meer betrekking hadden op een verbetering van de kwaliteit van het hoger agogisch onderwijs. Voor de uitstroomrichting Jeugdzorgwerker hanteert de opleiding de uitgangspunten die zijn opgenomen in het landelijke uitstroomprofiel Jeugdzorgwerker (2010). Dit uitstroomprofiel is destijds ontwikkeld, omdat jeugdzorginstellingen vonden dat instromende hbo-bachelors meer specifiek moesten worden opgeleid. Het beschrijft eisen waaraan een voor de jeugdzorg opgeleide pedagoog of sociaal werker moet voldoen en die nodig zijn om te mogen werken binnen specifieke velden binnen de jeugdzorg.

In de profielen zijn de ontwikkelingen in het beroepenveld en de beroepenstructuur terug te vinden. De eindkwalificaties van de opleiding zijn beschreven in negen competenties verdeeld over drie werkgebieden, als volgt:

Werkgebied 1: Werken met cliënten

1. Oriënteren
2. Plannen
3. Uitvoeren

Werkgebied 2: Werken in en vanuit een organisatie

4. Organiseren
5. Samenwerken
6. Beleid

Werkgebied 3: Werken aan eigen professionaliteit

7. Reflecteren
8. Afstemmen
9. Ontwikkelen

De competenties zijn op drie beheersingsniveaus met behulp van indicatoren in het leerplan van Pedagogiek (2017-2018) verwerkt. Niveau 1 in de propedeuse; niveau 2 in de hoofdfase; niveau 3 in de afstudeerfase. Aanvullend heeft de opleiding de kwalificaties onderzoekend vermogen van de Expertgroep Protocol (2014) opgenomen in het afstuderen. Om te komen tot onderzoekend vermogen, is er een onderzoekslijn in het programma uitgezet (standaard 2). De competenties zijn voor de voltijd- en deeltijdvariant gelijk.

Samenhangend met ontwikkelingen in het domein en de herziening van het curriculum heeft de opleiding haar visie en missie aangescherpt, zo stelt het panel vast. De opleiding heeft daarbij aangegeven dat deze visie, met het samenvallen van de curriculumherziening en de komende publicatie van het nieuwe beroeps- en competentieprofiel, nog verder wordt gefinetuned. In dat kader beveelt het panel de opleiding aan dat de visie op opvoeding van jeugdigen en de rol van de pedagoog om het gesprek over vorming van jeugdigen explicieter kan. Het panel geeft dit mee, omdat het op basis van de gevoerde gesprekken en bestudeerde materialen de aandacht sterk vindt uitgaan naar jeugdhulpverlening (d.w.z. meer curatie en minder preventie). Dat mag, maar is volgens het panel een smalle insteek. Daarbij begrijpt het panel dat de nieuw geformuleerde visie (2017-2018) nog niet ten volle doorleefd is.

Profilering jeugd

Pedagogiek profileert zich op jeugd. Studenten Pedagogiek worden in de basis opgeleid in het optimaliseren van de opvoedingssituatie en worden bekwaam in preventief handelen en begeleiden van opvoedingssituaties binnen het sociaal netwerk (het accent ligt op 0^e en 1^e lijn). Ook is er aandacht voor uitvoerend pedagogisch handelen in de 2^e lijn. Het gaat om aan

opvoeding gerelateerde werkzaamheden. Naast de focus op jeugd vanuit de hele opleiding, biedt Pedagogiek de uitstroomrichting Jeugdzorgwerker.

Verankering actuele ontwikkelingen en (regionale) eisen beroepenveld

De opleiding participeert in het Landelijk Opleidingsoverleg (LOO)-pedagogiek en volgt via dit gremium de ontwikkelingen binnen het domein Social Work. Vanuit de verkenningscommissie is aandacht gevraagd voor het versterken van regionale samenwerkingsverbanden. In dat kader sluit de opleiding per 2017-2018 aan bij de volgende regionale ontwikkelingen:

- Samenwerkingsverband Social Domein Fryslân, een samenwerkingsverband van 24 Friese gemeenten voor jeugd en zorg;
- Kernproblemen binnen jeugdzorg (bij beduidend meer Friese gemeente meer sprake van);
- Invoering Integraal KindCentra (IKC's). Leeuwarden is koploper.

Vanuit deze samenwerkingen wordt meer inhoud gegeven aan onderdelen in het curriculum. Dit dient in het curriculum nog verder vorm te krijgen. Voor het verankeren van ontwikkelingen in het (regionale) werkveld in het (nieuwe) curriculum maakt de opleiding gebruik van haar werkveldadviescommissie (WAC). Het panel constateert dat er, in het licht van gestelde ontwikkelingen, relevante partijen in de WAC zitten en dat de WAC regelmatig bijeenkomt om met de opleiding in gesprek te zijn over ontwikkelingen.

Internationalisering

De afdeling Welzijn is lid van de Europese organisatie van Schools of Social Work (EASSW) en sponsor van The International Society and Social Work Academy (TISSA). De internationale definitie van Social Work klinkt door in de opleiding Pedagogiek (International Federation of Social Workers, 2014), zo stelt het panel vast.

Uit een internationale vergelijking tussen de Nederlandse bacheloropleiding Pedagogiek met de equivalenten daarvan in Duitsland, België en Denemarken komt naar voren dat er meer overeenkomsten zijn dan verschillen. Deze conclusie zal de internationale samenwerkingen die er zijn (zie standaard 2) stimuleren.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

De inhoud en vormgeving van het programma (voltijd en deeltijd) waardeert het panel over de hele linie als positief. Daarbinnen vindt het panel het praktischelement van bovengemiddelde kwaliteit. Het panel stelt vast dat het geheel aan theorie en praktijk studenten een voldoende basis biedt om zich te ontwikkelen als startbekwaam hbo-pedagoog. De lesstof is actueel en getuigt van een gewenst niveau. De praktijkcomponent zit vanaf jaar 1 door de hele opleiding goed verankerd, waaronder in de ateliers waarin studenten vanaf jaar 2 werken. Ook de inhoud en kwaliteit van de zogeheten p-taken vindt het panel goed. Via deze taken raken studenten goed voorbereid op de beroepspraktijk. De onderzoekslijn is zorgvuldig opgebouwd. De aandacht voor reflectie is groot. Ook heeft de opleiding aandacht voor internationalisering.

Het panel heeft veel waardering voor het zeer bevolgen docententeam. Het team beschikt over de juiste kwalificaties, staat open voor nieuwe ontwikkelingen en werkt aan nieuwe interactieve didactische werkvormen. Studenten oordelen positief over de kwaliteit van de docenten als ook over de studiebegeleiding die zij krijgen, zo stelt het panel vast.

Alles overziend vindt het panel de kwaliteit van het curriculum met de sterke verbinding met de praktijk en vernieuwde vormgeving in vergelijking met andere pedagogiek-opleidingen dusdanig goed, dat het panel de standaard beoordeelt als goed.

Onderbouwing

De opleiding is gericht op het ontwikkelen van een zogeheten *T-shaped-professional*: een pedagoog die voor het werkveld enerzijds breed onderlegd is (dus goed in de zorg en het onderwijs kan werken) en anderzijds specialist is naast een breed gekwalificeerde sociaal werker of een leerkracht.

Opbouw curriculum

De opleiding hanteert de wettelijke instroomeisen voor toelating tot het programma. In het eerste jaar biedt de opleiding een brede (kennis)basis en een oriëntatie op het vak pedagogiek en beroep van pedagoog. Een aantal inleidingen op relevante vakken voor het beroep, zoals agogiek en pedagogiek, ontwikkelingspsychologie en psychologie komt aan bod. Ook werkt de student gedurende dit jaar één dagdeel per week in een maatschappelijke organisatie.

In jaar 2 wordt voortgeborduurd op het kennisaanbod met onder meer vakken als sociale psychologie, ethiek, politicologie, systeemtheorie en ontwikkelingspsychopathologie. Ook wordt in het kader van de competentie onderzoekend vermogen aandacht besteed aan onderzoeksvaardigheden en onderzoeksmethoden. Daarnaast werkt de student in jaar 2 in ateliers aan vraagstukken die relevant zijn voor de pedagoog. Een atelier betreft een authentieke

leer-werkomgeving waarin een groep studenten (circa zeven personen) samenwerkt aan en denkt over pedagogische vraagstukken binnen een externe organisatie. Ook werken studenten hierin samen met het werkveld, cliënten of studenten van andere opleidingen. De opleiding heeft meerdere ateliers, waaronder het Integraal KindCentrum Wytgaard, Friesland College (ROC), ROC Friese Poort, Humanitas/GGD en brede welzijnsinstellingen. Het panel waardeert de ateliers als zeer positief.

Het panel vindt de ontwikkeling van kennis en vaardigheden in de eerste twee jaren van goede kwaliteit. Naast relevante kennis uit basiswetenschappen biedt de opleiding contextafhankelijke kennis aan over de doelgroepen waarmee de student in de praktijk in aanraking komt, zoals over sociale ongelijkheid en armoede, diversiteit en multiculturaliteit en gender issues. Studenten geven aan dat de inhoud van de colleges goed aansluit op de p-taken. Het panel vindt op basis van bestudering van de literatuurlijst dat de opleiding nog aandacht kan schenken aan het aanbod op het gebied van theoretisch en historisch pedagogische basisliteratuur.

In het derde jaar loopt de student 32 uur per week stage. In de praktijk werkt de student aan p-taken (professionaliseringstaken) die hij vanuit een kritische blik en onderzoekende houding moet vormgeven. Het panel is onder de indruk van de kwaliteit van de derdejaars studentproducten die het heeft ingezien. Daarnaast volgt de student nog verschillende studieonderdelen. Het panel is van mening dat het derde jaar erg vol is en is, mede op basis van de gesprekken met studenten en alumni, van oordeel dat de opleiding hier met de hervorming van het curriculum aandacht voor moet hebben.

In het vierde jaar volgt de student een minor. Afhankelijk van de keuze van de student vindt de minor in veel gevallen plaats in de praktijk. De opleiding biedt onder andere de volgende minoren aan: Ontwikkelingsstimulering & Opvoedingsondersteuning, Gezin, Welzijn Nieuwe Stijl of Jeugdzorg. De student kan ook voor een minor buiten de opleiding of hogeschool kiezen. Het panel is van oordeel dat de inhoud van de minor Ontwikkelingsstimulering en opvoedings(- en gezins)ondersteuning in het major-programma moet zitten. Dit wordt gedeeld door afgestudeerden met wie het panel sprak. Na de minor begint de student aan de afstudeerfase. Hierbinnen staan de negen competenties samen met de onderzoekscompetentie centraal en worden gemeten in een onderzoeksopdracht, dat kan bestaan uit een praktijkonderzoek of een professionaliseringsonderzoek, en een visiedocument (Afstudeerhandleiding 2017-2018).

De negen competenties gelden als uitgangspunten voor de inhoud van het curriculum. In een Verantwoordingsdocument zijn competenties, p-taken, leerdoelen en beoordelingscriteria aan elkaar gekoppeld. Door de vier jaar van het curriculum lopen vier leerlijnen waaraan alle onderwijseenheden zijn gekoppeld. De leerlijnen dragen bij aan een bepaalde samenhang. In de integrale leerlijn staat de competentieontwikkeling van de student centraal. De ontwikkeling wordt ondersteund met een passend aanbod van kennis en vaardigheden (flankerend onderwijs), dat wordt aangeboden via de conceptuele- en de vaardigheidslijn. De kennis die vanuit deze leerlijnen wordt aangeboden moet de student tijdens een p-taak in de praktijk toepassen. Op die manier is er sprake van een goede relatie tussen de theorie en de praktijk. Studenten en alumni met wie het panel sprak, geven dat ook aan. Trainingen sluiten bijvoorbeeld aan op de p-taken. Verder ervaren studenten een heldere structuur in het programma, zo geven zij aan. Over de ateliers zijn de studenten bijzonder tevreden. De opdrachten (p-taken) die zij hierin uitvoeren kennen een mate van flexibiliteit die studenten waarderen. Dit sluit volgens hen goed

aan op de ontwikkeling van de juiste beroepshouding.

Het panel waardeert de praktijkelementen als zeer waardevol en sterk verankerd in het curriculum. Het panel beoordeelt de kwaliteit van de p-taken en de diverse praktijksettingen waarmee de student in aanraking komt van bovengemiddelde kwaliteit, als goed. Aanvullend komt de student in aanraking met de actuele praktijk via (gast)docenten, lesstof en via zogeheten 'Welzijntrends'. Iedere week worden Welzijntrends georganiseerd in samenwerking met de eerste- en tweedejaarsstudenten. Tijdens deze bijeenkomsten adresseren gastsprekers uit het werkveld actuele thema's. Studenten geven aan dat zij Welzijntrends heel interessant vinden en er ook wat aan hebben voor hun oriëntatie op het veld.

Het panel constateert verder dat, naarmate het programma vordert, de complexiteit toeneemt. Dit geldt voor het kennisniveau, de complexiteit daarin, en voor de complexiteit van de praktijkcontexten waarmee de student in aanraking komt en in werkt. Daarnaast laat de onderzoekslijn die in het programma zit verweven een toename in complexiteit zien naarmate het programma vordert. Met betrekking tot het vierde jaar heeft het panel begrepen dat de manier waarop competenties in de bovenbouw geadresseerd worden, zal wijzigen. Hierover is het panel verheugd (zie verder standaarden 3 en 4).

Lectoraat Zorg voor Jeugd

De opleiding werkt op verschillende manieren samen met het lectoraat Zorg en Jeugd. De lector is soms opdrachtgever voor afstudeeropdrachten. Ook verzorgt de lector in ieder collegejaar gastcolleges aan studenten en neemt zij regelmatig deel aan teamvergaderingen van docenten. Een onderzoek van het lectoraat is gericht op serious games voor kinderen met ADHD (SIA/RAAK gesubsidieerd). Ieder half jaar zijn studenten bij dit onderzoek betrokken. De ene keer lukt dat beter dan de andere keer, zo geeft de lector aan. Tijdens een project worden studenten begeleid vanuit het lectoraat. Centraal in onderzoeksprojecten, waar studenten voor hun stage bijvoorbeeld een rol in vervullen, staat het evidence based werken, 'effectief werken'. Daarvoor moeten studenten duidelijk feedback vragen op hun functioneren en op de effectiviteit van hun handelen. Deze beroepshouding past bij het beroep en dwingt een methodische manier van werken af. De criteria die in de onderzoeksleerlijn centraal staan, stemmen hiermee overeen. Docenten participeren ook in onderzoeksprojecten van het lectoraat. Zij maken onderdeel uit van de aan het lectoraat verbonden kenniskring. Een docent van de opleiding is bijvoorbeeld betrokken bij een onderzoeksproject dat plaatsvindt bij het Friesland College. Op basis van de gevoerde gesprekken en de bestudeerde onderzoeksopdrachten uit de afstudeerdossiers (zie standaarden 3 en 4) vindt het panel de benadering op onderzoek wat eenzijdig. Concreet vindt het panel het pedagogische gehalte in de onderzoeksopdrachten beperkt, niet altijd duidelijk aansluiten bij de kern van het beroep wat het gevaar in zich heeft dat de pedagoog zich meer richt op de techniek (vanuit het onderzoek) dan op de relatie. Het panel vraagt daar in de hervorming van het afstuderen aandacht voor.

Keuzemogelijkheden

Het programma biedt een aantal keuzemogelijkheden in de vorm van vrije keuzevakken (totaal 10 ec), de stage en de minor. Het panel waardeert de ruimte in het curriculum voor studenten om via keuzemogelijkheden eigen accenten aan te brengen als positief.

Uitstroomprofiel Jeugdzorgwerker

Wanneer studenten kiezen voor de afstudeerrichting jeugdzorgwerker, en voor de daarbij horende aantekening op het diploma, volgen zij een verplicht aantal onderdelen uit het leerplan (totaal 92 ec; Studentenstatuut 2017-2018). In de stage en de minor worden competenties van de jeugdzorgwerker getoetst. In de afstudeerrichting Jeugdzorgwerker richten studenten zich op het uitvoerend handelen in de tweede lijn.

Internationalisering

De afdeling Welzijn heeft onder andere samenwerkingscontacten met Gent en Antwerpen in Vlaanderen, GMIT Ierland, FHS Sankt Gallen Zwitserland, Adam Mikiewicz University in Poznan Polen en AMS Hochschule Berlijn. De werkgroep Internationalisering is verantwoordelijk voor het coördineren van internationale activiteiten. Bij internationaliseringsactiviteiten wordt actief ingezet op participatie door docenten en studenten van de gehele afdeling Welzijn. Steeds meer studenten kiezen ervoor om in het derde studiejaar een stage in het buitenland te doen. Er zijn stagemogelijkheden in veel verschillende windstreken zoals Suriname, Antillen, Ierland, Zuid-Afrika, België, Indonesië, Duitsland, Zuid-Amerika. In studiejaar 1 en 2 worden mogelijkheden voor kortdurende buitenlandactiviteiten georganiseerd, zoals een bezoek aan Suriname of student- uitwisselingsprojecten met Berlijn of Poznan. Studenten kunnen ook deelnemen aan International Weeks die georganiseerd zijn door partnerhogescholen van NHL Hogeschool of Stenden, zoals de HAMK Universiteit in Finland. Tevens kunnen studenten zelf met een voorstel komen.

Het panel is van mening dat de aandacht voor internationalisering en de activiteiten die de opleiding organiseert en faciliteert voor de studenten goed is.

Studentbegeleiding

Uitgangspunt in de studentbegeleiding is de individuele verantwoordelijkheid. Naarmate het programma vordert, wordt meer zelfstandigheid van studenten verwacht en meer eigen verantwoordelijkheid van de student voor zijn leerproces. Zo leren studenten om binnen de kaders van het leerplan, eigen keuzes te maken en kritisch te reflecteren op behaalde leerresultaten. Dit draagt ook bij aan de ontwikkeling van een onderzoekende grondhouding. De studieloopbaanbegeleider fungeert hierin als coach. Iedere student heeft een eigen studieloopbaanbegeleider bij wie hij terecht kan met vragen en die hem ondersteunt bij de competentieontwikkeling en het keuzeproces dat daarbij hoort. Studenten geven aan dat ze tevreden zijn over de begeleiding. Ze ervaren dat de begeleiders hen goed kennen. Tijdens de stage vindt begeleiding plaats via supervisietraject. De student functioneert als reflecterend professional.

Het panel stelt vast dat de studentbegeleiding intensief is. De activiteiten worden aangeboden vanuit de studieloopbaanleerlijn en sluiten aan op het onderwijs. Zo reflecteren studenten op hun handelen tijdens een p-taak.

Docententeam

Het panel vindt het docententeam gedreven en studentgericht. Docenten beschikken over de juiste kwalificaties die zij nodig hebben om de verschillende onderwijsrollen te vervullen zoals die van expert (vakinhoud), examinator (studieloopbaan)begeleider of trainer. Een deel van de docenten is master opgeleid (65 procent). Drie docenten zijn ook docent-onderzoeker bij het lectoraat. Er heerst een goede sfeer. Tijdens het bezoek laten docenten zien dat ze een team

zijn. De veranderingsbereidheid is groot. Er zijn voldoende mogelijkheden om nieuwe ontwikkeling te volgen en in te brengen in het onderwijs.

Lopende het jaar zijn teambijeenkomsten gepland die (ook) worden gebruikt voor vakinhoudelijke en pedagogisch-didactische scholing. De studenten geven aan dat zij de praktijkkennis van docenten waarderen, maar bovenal de begeleiding die zij van docenten krijgen. Studenten ervaren een grote betrokkenheid vanuit de docenten. Studenten melden ook dat de opleiding kwaliteitsbewust is; verbeteringen naar aanleiding van evaluaties worden snel en adequaat doorgevoerd. Docenten vragen om feedback en geluiden van studenten worden via klassenvertegenwoordigers en de opleidingscommissie ingebracht.

Ontwikkelingen programma Pedagogiek

In het curriculum van Pedagogiek zal vanaf schooljaar 2018-2019 meer verdieping plaatsvinden in belangrijke thema's in de jeugdhulp, zoals armoede, complexe scheidingen, diversiteit en kindermishandeling (Regiecentrum Bescherming en Veiligheid, 2016). Daarnaast zullen de volgende thema's meer herkenbaar worden in het curriculum: verbreding in de vorm van Integrale Kind Centra-vorming, pedagogische zorg en coaching van leerkrachten bij pedagogisch handelen en ontwikkelingsstimulering in onderwijs en kinderopvang, regionale samenwerking tussen gemeenten op het gebied van Jeugd. In de opleiding zullen studenten Pedagogiek en Social Work-profiel jeugd bij diverse studieonderdelen samenwerken, zodat zij goed voorbereid zijn op de inter- en multidisciplinaire praktijk. Dit gebeurt deels al in de ateliers die de opleiding al drie jaar aanbiedt en die goed passen binnen het onderwijsconcept DBE van de nieuwe hogeschool.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Het panel stelt vast dat de opleiding (voltijd en deeltijd) beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Over het geheel genomen voldoet het systeem aan de eisen die daar vanuit validiteit, transparantie en betrouwbaarheid aan gesteld kunnen worden. Het toetsprogramma is zorgvuldig opgebouwd, in relatie tot de onderwijsleeromgeving en voorziet in een brede variatie aan toetsvormen. Dit geldt voor beide opleidingsvarianten. Het panel herkent dat alle te toetsen competenties aan bod komen, maar vindt de wijze waarop sommige competenties in de eindfase geadresseerd worden voor verbetering vatbaar. De beoordeling van het pedagogisch handelen kan in de eindfase duidelijker gepositioneerd worden. Met de start van het nieuwe curriculum in september 2018 komt de opbouw van het afstuderen er anders uit te zien. Het panel is verheugd dit te vernemen.

De borging van de kwaliteit is goed op orde. Het panel stelt vast dat de examencommissie en de toetscommissie een actieve en kritische rol vervullen, onder meer door afstudeeropdrachten systematisch tegen het licht te houden en alle toetsen eens per vier jaar te evalueren. Leden van deze commissies hebben een SKE afgerond. De docenten volgen allemaal een BKE-traject en zien actief toe op een goede beoordeling en toetsing via collegiale consultatie (vier-ogenprincipe), kalibreersessies en in de teamvergaderingen.

Onderbouwing

Toetssysteem

Het panel heeft waardering voor de zorgvuldige wijze waarop het toetssysteem is ontwikkeld. Het toetssysteem is geënt op het onderwijsconcept. Toetsvormen sluiten aan op het onderwijs in de leerlijnen. Op basis van het toetsbeleid heeft de opleiding een toetsprogramma ontwikkeld, waarin de opleiding waarborgt dat iedere competentie op de verschillende niveaus minimaal een keer worden getoetst. Het panel stelt vast dat het toetsprogramma is opgebouwd uit diverse toetsvormen, waarbij de opleiding zowel formatieve als summatieve toetsing inzet.

De p-taken die binnen de integrale leerlijn zijn ondergebracht worden veelal via individuele en groepsassessments getoetst. Studenten worden beoordeeld door de vakdocent en ook door elkaar. Dit voorkomt dat studenten kunnen 'meeliften'. Voor de toetsing van de ateliers geldt een apart toetsplan (Toetsing Ateliers), waarbij het werkveld ook een rol heeft. Het panel beoordeelt dit als goed doordacht, het toetsplan Ateliers ziet er goed uit. De beoordeling van de p-taken tijdens de stage wordt gedaan door de stagedocent, waarbij het beoordelingsadvies van de begeleider op de stageplek, meegewogen wordt. Naast de beoordelingen van p-taken is sprake van een tussen- en eindbeoordeling van de stage als geheel. Daarin wordt het functioneren van de student als aankomend beroepskracht beoordeeld. Essentieel onderdeel van de stage is de supervisie door geregistreerde supervisors. Hoewel de competenties in jaar 3 op niveau 2

worden getoetst, laten stageresultaten goede kwaliteit zien. Deze zijn volgens het panel van een hoog niveau.

Kennis wordt in het begin van de opleiding veel via multiple choice-toetsen getoetst, waarna toetsing van kennis meer via open vragen en essays plaatsvindt. Vaardigheden (trainingen) worden niet summatief getoetst, maar formatief. Na vaardigheidstrainingen ontvangen studenten direct feedback van de docent, trainingsacteur of medestudenten. Voor trainingen geldt een aanwezigheidsverplichting die voorwaardelijk is voor de beoordeling van de p-taken. Het panel heeft een variatie aan toetsvormen gezien en vindt deze over de hele linie voldoende. Het panel stelt vast dat het systeem voldoet aan de eisen die daaraan vanuit validiteit, betrouwbaarheid en transparantie aan kunnen worden gesteld.

De ontwikkeling van de toetsen vindt plaats op basis van een formulier van de toetscommissie (handreiking beoordeling kennistoets). De opleiding hanteert het vier-ogenprincipe bij de constructie van (kennis)toetsen. Studenten vinden in de beschrijving van de onderwijseenheden terug op welke wijze zij getoetst worden en hoe de beoordeling plaats vindt. Over het algemeen zijn studenten tevreden over de wijze waarop zij getoetst worden. Toetsen vinden zij motiverend werken. Daarbij vinden zij trainingen goed aansluiten op p-taken. Beoordelingen vinden plaats aan de hand van beoordelingsformulieren. Studenten zijn hierover tevreden en vinden deze duidelijk.

Toetsing eindniveau

Het eindniveau van de opleiding wordt vastgesteld in de afstudeerfase aan de hand van een onderzoeksopdracht en een visiestuk. Zes van de negen competenties staan centraal in het onderzoek en drie in het visiestuk. Bij de beoordeling van zowel plan van aanpak als de afstudeeropdracht zijn twee examinatoren betrokken (het afstudeerteam): de docent-begeleider en een tweede onafhankelijke examinator, die het voortouw in de beoordelingen heeft. De beoordelingen vinden plaats aan de hand van een formulier dat is ontwikkeld door het afstudeerteam en is vastgesteld door de examencommissie. Wanneer assessoren er niet uitkomen, wordt een derde onafhankelijke assessor ingezet. Ook wisselen beoordelaarskoppels altijd in samenstelling. Dit draagt bij aan de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid. Daarnaast wordt de betrouwbaarheid in de eindbeoordeling bewaakt via kalibreersessies die plaatsvinden voorafgaand aan de eindbeoordelingen.

Het panel heeft moeite met sommige competentie-omschrijvingen in de rubrics bij de afstudeerproducten. Zo staat bijvoorbeeld de competentie samenwerken centraal in het visiestuk. Hierbij herkent het panel de betekenis die geldt voor deze competentie op niveau 3 niet in de criteria die de opleiding stelt. Het panel heeft de wijze van beoordeling met de opleiding besproken. De opleiding heeft de bedoeling van het visiestuk aan het panel toegelicht en dat leidt tot begrip over het verschil in interpretatie van bepaalde competenties. De opleiding heeft daarbij aangegeven dat het per 1 september 2018 het visiestuk en het afstudeeronderzoek gaat samenvoegen, om zo het visiestuk meer te koppelen aan de praktijkcontext. Het panel denkt dat daarmee voor studenten makkelijker wordt om de competenties, zoals ze bedoeld zijn, te adresseren.

Borging kwaliteit van toetsing

Het panel heeft kennisgemaakt met een actieve examen- en toetscommissie, die voor vier opleidingen van de afdeling Welzijn werkt. De examencommissie doet gericht onderzoek naar de kwaliteit van de eindwerken en ziet toe op een juiste toepassing van indicatoren in het

afstuderen. Zij doet dit aan de hand van een Scan Eindwerken van NHL Hogeschool. De toetscommissie controleert steekproefsgewijs de toetsen, zodanig dat iedere vier jaar alle toetsen de steekproef hebben gepasseerd.

De opleiding wisselt verder eindwerken uit met andere pedagogiek-opleidingen. Zij doet dit twee keer per jaar.

Het panel stelt verder vast dat de opleiding investeert in de toetsdeskundigheid van docenten. Alle docenten doorlopen een BKE-training of hebben deze afgerond. Examinatoren zijn allemaal mastergeschoold, kalibreren over eindniveau aan de hand van enkele eindwerken met bijbehorende criteria en werken daarbij samen met de lector als ook met de examencommissie, zo blijkt uit de gevoerde gesprekken. Daarnaast verzorgt de opleiding twee maal per jaar een bijeenkomst met stagebegeleiders uit de praktijk om te kalibreren over begeleiding, toetsing en beoordeling.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Het panel stelt vast dat de opleiding Pedagogiek van NHL Hogeschool er in slaagt om startbekwame pedagogen af te leveren die goed hun weg op de arbeidsmarkt kunnen vinden. Het werkveld is tevreden over de kennis en de vaardigheden waarmee de afgestudeerden zijn toegerust en over de mate waarin alumni kritisch zijn en systeemgericht kunnen denken. Het panel heeft een selectie van vijftien afstudeerdossiers bestudeerd, bestaande uit een onderzoek en een visiestuk en van beide opleidingsvarianten. Hoewel het panel moeite had om het niveau in alle dossiers (in de diversiteit aan producten) te doorgronden, is het er op basis van de bestudeerde producten, filmpjes en gesprekken van overtuigd dat er startbekwame pedagogen van de opleiding afkomen. Eindwerken gaan over goede pedagogische thema's en het niveau is over de hele linie in orde.

Onderbouwing

Realisatie eindniveau

De beoogde leerresultaten worden in de afstudeerfase op bachelorniveau geadresseerd. Het panel heeft daarvoor van vijftien afgestudeerden het afstudeerdossier bestudeerd, bestaande uit een onderzoek en een visiestuk. Het panel heeft deze geselecteerd van een groslijst van afgestudeerden van de afgelopen twee jaar, en van zowel de voltijd als de deeltijd.

De twee werken moeten met een voldoende beoordeling worden afgerond. Voor het onderzoek kan de student kiezen uit een professionaliseringsonderzoek of een praktijkonderzoek (inclusief beroepsopdracht). Dit vindt plaats in de pedagogische praktijk en zes van de negen competenties staan hierin centraal (te weten: oriënteren, plannen, uitvoeren, organiseren, reflecteren en afstemmen). Het professionaliseringsonderzoek draait om de pedagoog (de professional) zelf. Het eigen beroepshandelen staat hierin centraal. De student is niet alleen uitvoerder, maar ook onderwerp van onderzoek: de professional neemt zijn/haar eigen methodisch handelen kritisch en systematisch onder de loep. Het panel merkt hierbij op dat de opleiding meer oog mag hebben voor het beschouwen van het handelen als pedagogische professional in plaats van op het handelen (werkzaamheden) van de persoon in algemene zin.

Het panel vindt de aandacht voor het professioneel handelen in de context soms wat beperkt. Het praktijkonderzoek is gericht op een vraag-/of probleemstelling uit de beroepspraktijk en leidt tot een beroepsproduct. Dat kan zijn: een advies (bijvoorbeeld een pedagogisch advies over het werken met jeugdigen met speciale behoeften in de buitenschoolse opvang), een ontwerp (bijvoorbeeld een pedagogisch beleidsplan), een product (bijvoorbeeld het ontwikkelen van een "rouwkist" voor kleuters) of een onderzoek (bijvoorbeeld een kwaliteitsonderzoek of een evaluerend onderzoek). Het panel heeft diverse onderzoeken bestudeerd en vindt de kwaliteit over het geheel genomen in orde. Passende pedagogische thema's worden geadresseerd. Wel valt het panel in de selectie op dat veel onderzoeken zijn gericht op het oplossen van

hulpverleningsvraagstukken (veel curatieve en minder preventieve vraagstukken) en er wat minder aandacht lijkt uit te gaan naar thematiek gericht op opvoeding en ontwikkeling naar algemeen pedagogische kwesties, zoals de groepsopvoeding in de kindercentra, jeugdparticipatie, opvoeden tot verscheidenheid, burgerschapsvorming, enz.

Bij de dossiers waarbij de student koos voor een professionaliseringsonderzoek miste het panel een beeld over de kwaliteit van het pedagogisch handelen (als professional). Het visiestuk droeg daar ook niet aan bij. Studenten leken vaak te worstelen met het weergeven van een visie gericht op de drie competenties die hierin centraal staan (samenwerken, beleid en ontwikkelen), dat bleek ook uit de reacties van studenten. Het panel begrijpt dat wel. De competentiebeschrijvingen vragen om een handeling. De opleiding herkent deze feedback en zoekt naar een andere vorm van eindopdracht.

Ook vindt het panel dat de opleiding aandacht kan schenken aan het niveau van het Nederlands.

Daarentegen lieten stage-resultaten zeer goede kwaliteit van pedagogisch werken zien; dus een integrale toepassing van de competenties in de beroepspraktijk. Dit droeg bij aan de overtuiging bij het panel dat het beoogde eindniveau gerealiseerd wordt. Ook heeft het panel filmpjes behorend bij praktijkonderzoeken gezien die een goed niveau lieten zien.

Alles overziend vindt het panel dat het werken met cliënten en kunnen samenwerken voldoende in beeld wordt gebracht. Ook het kritisch meedenken komt voldoende aan bod. Het stukje extra dat de student in het afstudeersemester moet laten zien, komt - afhankelijk van het type onderzoek - niet goed uit de verf. Het visiestuk vindt het panel daarbij over de hele linie voor verbetering vatbaar. Waarbij het panel opmerkt dat studenten hier vaak laag op scoren en, zo blijkt ook uit de gevoerde gesprekken, vaker moeite mee hebben. Het panel is van oordeel dat het niveau er overtuigend inzit, maar de opdrachten, de beoordelingen, het niet laten zien. Het panel is van mening dat de scheiding van de competenties in de verschillende producten dat bemoeilijkt en is derhalve verheugd te vernemen dat per 1 september 2018 de competenties in één afstudeerproject worden benaderd.

Functioneren afgestudeerden

Afgestudeerden vinden over het algemeen snel hun weg op de arbeidsmarkt. De werkveldvertegenwoordigers zijn tevreden over de inzet, de kennis en vaardigheden van afgestudeerde pedagogen van NHL Hogeschool. Ze kunnen goed systematisch en kritisch kijken naar vraagstukken, zo geven vertegenwoordigers van het werkveld aan. Daar zijn ze ook toe uitgedaagd, aldus de alumni met wie het panel sprak.

Deeltijdvariant Pedagogiek/ flexibele deeltijdopleiding

In 2014 heeft de opleiding Pedagogiek de instroom tot haar reguliere deeltijdvariant stopgezet. Met ingang van augustus 2016 is Pedagogiek een flexibele deeltijdopleiding gestart. Deze opleiding doet mee aan het Experiment Leeruitkomsten gericht op flexibele leerroutes. De nieuwe deeltijdvariant is gestoeld op de onderwijskundige beginselen en ontwerpcriteria zoals verwoord in het NHL-brede werkdocument *Uitgangspunten vormgeving flexibel onderwijs*. Sturende kernbegrippen zijn: diplomagericht (stapelbare certificaten), flexibilisering (tempo, inrichting, leervorm), leeruitkomsten, leerwegaafhankelijke toetsing, modules met een omvang van 30 EC, blended learning (online leren, werkplekleren, contactonderwijs), learning communities en co-creatie (student, opleiding, werkgever). Bij de flexibele variant heeft het panel gekeken naar de opvolgingen van de aandachtspunten die de NVAO heeft geformuleerd. De aandachtspunten van de NVAO zijn gericht op vormgeving, formulering van de leeruitkomsten, de vertaling naar passende leerarrangementen en de professionalisering van de docenten en de examencommissie. Daarop zijn aanpassingen gedaan en liggen er diverse werkzaamheden voor, zoals:

- Voortdurende scholing, intervisie en kalibratie van het ontwikkelteam en toegevoegde docenten (inclusief teamleiders). Het behalen van de aantekening BKE leerwegaafhankelijke toetsen.
- Ontwikkelen van een passend studentvolgsysteem (kwaliteit): leerovereenkomsten, coaching, voortgangsregistratie en -bespreking, evaluatie (instroom, uitstroom, rendementen).

Standaard 1:

De deeltijdvariant werkt met dezelfde competenties en hetzelfde opleidingsprofiel als de voltijdvariant. Elke module heeft tenminste één leeruitkomst, soms zijn dat er meer. Deze zijn voor de flexibele variant rijk omschreven. Gewerkt is volgens de Tuning-systematiek (een internationaal project dat hoger onderwijsinstellingen helpt om hun leeruitkomsten op elkaar af te stemmen). In het Verantwoordingsdocument Flexibel Onderwijs Welzijn is e.e.a. beschreven en toegelicht. Alles overziend komt het panel tot het oordeel voldoende.

Standaard 2:

In de deeltijdvariant wordt met nieuwe onderwijskundige uitgangspunten gewerkt (flexibilisering, leeruitkomsten, coaching, leerwegaafhankelijke toetsing, blended learning, learning communities). Veel modules zijn inhoudelijk gelijk aan die van de voltijdvariant. Bij de deeltijdvariant krijgt de student na inschrijving een studiecoach toegewezen. Deze docent voert een intakegesprek waarin onder meer de wensen en verwachtingen van de student in kaart worden gebracht en ook welke kennis en kunde hij of zij meebrengt. Op basis hiervan wordt een leerarrangement opgesteld. Hiertoe dient een vaststaand formulier (als bijlage maakt dit deel uit van het studentenstatuut). Met de onderwijsovereenkomsten (en leerarrangementen) is in studiejaar 2016-2017 geoefend om in studiejaar 2017-2018 volwaardig te worden

geïmplementeerd. Voor studenten is het hebben van een werkervaringsplek bij de meeste modules noodzakelijk. De opleiding ondersteunt de student zo nodig bij het vinden daarvan.

Docenten zijn gefaciliteerd om zichzelf en elkaar te scholen in de nieuwe onderwijskundige uitgangspunten via zelfstudie (literatuur), discussie, workshops bijwonen (werkplekleren, high impact learning), sessies met andere flexibele deeltijdopleidingen (NHL/Stenden) en bezoeken aan hogescholen (HAN, CHE).

Het ontwikkelproces kenmerkt zich door een voortdurende PDCA cyclus. Hierbij is ruim aandacht voor feedback van docenten onderling en feedback van studenten. Ook is het werkveld geconsulteerd via de werkveldadviescommissie en de Curriculum Advies Commissie (van de Afdeling Welzijn). Alles overziend komt het panel tot het oordeel voldoende.

Standaard 3:

Deeltijdstudenten volgen dezelfde toetsvormen als de voltijdvariant. De procedures en aanpak zijn identiek. Beide varianten vallen onder dezelfde examen- en toetscommissie en moeten voldoen aan dezelfde normen. Leden van de examencommissie zijn in het eerste ontwikkeljaar enkele malen meegenomen in de bouwstenen van flexibel onderwijs, onder meer bij de beoordeling van de statuten van de deeltijdopleidingen. Ook zijn enkele rubrics ter beoordeling aan de examencommissie voorgelegd en besproken. De voorzitter is in gesprek met het NHL-brede projectteam. De suggestie om met name het scholingsaspect te intensiveren neemt de opleiding van harte over. In het studiejaar 2017-2018 wordt daar ruimte voor gezocht. Alle leden van de examencommissie hebben de seniortraining examiner (SKE) met succes afgelegd. Aanvullend moet daar het leerwegaafhankelijke aspect (LOT) aan worden toegevoegd. Alles overziend komt het panel tot het oordeel voldoende.

Standaard 4:

De eisen aan de afstudeeropdracht zijn identiek aan de eisen die bij de voltijdvariant worden gesteld. Begeleiding en beoordeling vindt plaats door dezelfde begeleiders en examinatoren als bij de voltijdvariant. Daarmee komt het panel tot hetzelfde oordeel voor deze standaard als bij de voltijdvariant: voldoende.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel bachelor Pedagogiek voltijd/deeltijd	Oordeel flexibele deeltijd
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoende	Voldoende
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Goed	Voldoende
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoende	Voldoende
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoende	Voldoende

De opleiding biedt een breed georiënteerd programma dat studenten tot pedagogische specialisten opleidt; de t-shaped professional. Terwijl zij dit doet, ontwikkelt het curriculum zich op verschillende vlakken. Mede in afwachting van het nieuwe landelijk beroeps- en opleidingsprofiel worden inhoudelijke thematieken aangescherpt en verschoven. Daarnaast wordt Design Based Education ingevoerd. Terwijl veranderingen plaatsvinden, is de winkel open. Bij de opleiding geldt dat praktijkelementen goed zijn ingebed. De ateliers beschouwt het panel is zeer goed, evenals de p-taken. Deze elementen sluiten goed aan op aspecten van DBE wat de invoering van veranderingen vergemakkelijkt. Wijzigingen worden geleidelijk ingevoerd, in samenspraak met studenten en door het team gedragen. Ook zijn studenten tevreden over de opleiding.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Pedagogiek van NHL Hogeschool als **voldoende**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 1

- Het panel beveelt de opleiding aan dat de visie op ontwikkeling en vorming van jeugdigen explicieter kan met meer aandacht voor basiselementen op het gebied van ontwikkelingskansen en het versterken van de opvoedingsrelatie. Het panel geeft dit mee, omdat het op basis van de gevoerde gesprekken en bestudeerde materialen de aandacht sterk vindt uitgaan naar jeugdhulpverlening. Het panel begrijpt dat de nieuwe visie nog niet ten volle doorleefd is.

Standaard 2

- Het panel beveelt de opleiding aan om aandacht te schenken aan de literatuurlijst, in het bijzonder aan het aanbod pedagogische basisliteratuur, waarin het gaat over zaken als: pedagogische relatie, pedagogisch klimaat, pedagogische visies, belevingswereld van het kind, vorming (waardenopvoeding) en cultuurhistorische context van opvoeden.
- Het panel adviseert de opleiding om de inhoud van de minor Ontwikkelingsstimulering en opvoedingsondersteuning een plek te geven in de major.

Standaard 3

- Het panel vraagt aandacht voor de definitie die de opleiding geeft aan enkele competenties in de afstudeerfase. Daarbij vindt het panel het aanbevelingswaardig om te doordenken wat studenten moeten kunnen laten zien bij bepaalde competenties. Naast het samenvoegen van het visiestuk en het onderzoek kan de opleiding aandacht hebben voor het praktijkcomponent in het afstuderen via een portfoliobeoordeling en/of de derdejaar stage.

Standaard 4

- Het panel vraagt aandacht voor het leren stellen van 'pedagogische vragen'. Wat willen we met en voor jeugd? Wat vinden we belangrijke ontwikkelingsaspecten? Niet alleen door studenten maar ook in het team zijn dergelijke vragen belangrijk.

Bijlagen

Bijlage 1 Bezoekprogramma

Opleiding Pedagogiek BA Datum bezoek 28 november 2017 Ruimte B1.029/B1.032		
Tijdstip	Thema	Deelnemers
08.45-09.00 uur	Ontvangst panel	Mw. Anna Gerritsma, Head of school Mw. Marrit Boelens, Gastvrouw Mw. Wietske Wiersma, projectleider visitatie
09.00–09.30 uur	Presentatie door opleiding en kort gesprek opleidingsmanagement	Mw. Anna Gerritsma, Head of school Dhr. John Valstar, Teamleider bovenbouw Mw. Rian Meerstra, Teamleider onderbouw
09.30–11.00 uur	Vorbereiding en materiaalbestudering	
11.00–11.45 uur	Thema profilering/afstuderen (Standaard 1 en 4)	<i>Docenten</i> Mw. Lia van Vliet (docent, afstudeercoördinator) Mw. Silvia Schoute (docent) Mw. Marianne Wöstmann (docent) <i>Alumni</i> Mw. Jantine van der Wal (alumna 2016) Mw. Monica Jorna (alumna 2017) Mw. Lise Zeldenrust (alumna 2017) <i>Studenten jaar 4</i> Mw. Nora Tjoelker Mw. Janne Hiemstra Mw. Roos Wielink <i>Werkveld</i> Mw. Christine Jansen (kinderopvang Friesland) Mw. Dorijn van Doorn (vo Piter Jelles)
11.45–12.15 uur	Gesprek studenten (standaard 2, jaar 4)	<i>Studenten</i> Mw. Nora Tjoelker Mw. Janne Hiemstra Mw. Roos Wielink Mw. Roosmarijn Bouwmeester Mw. Chiara Monnikhof
12.15–13.00 uur	Overleg en lunch	
13.00–13.45 uur	Thema Ateliers (Standaard 2 en 3)	<i>Docenten</i> Mw. Gerda-Minke Adema Mw. Forscina Rijpma <i>Studenten jaar 2 en 3</i> Mw. Merel Korshuize (jaar 2, atelier Wytgaard, tevens betrokken bij studentenhoofdstuk ZER) Mw. Eline Jongsma (jaar 2, atelier Wytgaard, tevens betrokken bij studentenhoofdstuk ZER) Mw. Janna de Vries (jaar 3, atelier peersupport en studiesucces) Mw. Leanne Baptist (jaar 3, atelier Wytgaard) <i>Werkveld</i> Mw. Kitty Goudsbloem (atelier ROC) Mw. Nelleke Keuning (atelier Wytgaard)

13.45–14.15 uur	Gesprek studenten (standaard 2, jaar 1, 2 en 3)	Mw. Merel Korshuize (jaar 2) Mw. Eline Jongsma (jaar 2) Mw. Janna de Vries (jaar 3) Mw. Leanne Baptist (jaar 3) Dhr. Gerard Dotinga (jaar 1) Mw. Melanie Kuipers (jaar 1) Mw. Ilona Leiker (jaar 1) Mw. Eline Meijwaard (jaar 1)
14.15–14.30 uur	Pauze	
14.30–15.00 uur	Thema borging	Dhr. Gauke Veen (plaatsvervangend voorzitter examencommissie Welzijn) Mw. Greetje Buitenwerf (secretaris examencommissie, voorzitter toetscommissie Welzijn) Dhr. Wies Tjeerdsma (voorzitter opleidingscommissie) Mw. Janneke Broer (docent. Betrokken bij curriculumontwikkeling) Dhr. Freek Kap-van Bergen (docent. Betrokken bij curriculumontwikkeling) Mw. Lia van Vliet (docent. Betrokken bij curriculumontwikkeling, afstudeercoördinator) Dhr. Bert Oostmeijer (docent. Betrokken bij curriculumontwikkeling) Mw. Janneke Metselaar (lector Zorg voor Jeugd)
15.00–15.30 uur	Gesprek opleidingsmanagement	Mw. Anna Gerritsma, Head of school Dhr. John Valstar, Teamleider bovenbouw Mw. Rian Meerstra, Teamleider onderbouw
15.30–16.00 uur	Eventuele extra gesprek	
16.00-16.45 uur	Beoordelingsoverleg panel	Panel
16.45–17.15 uur	Terugkoppeling bevindingen	Opleidingsmanagement + teams
17.15–18.00 uur	Ontwikkelgesprek opleidingsmanagement/teams	Opleidingsmanagement + selectie teams

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

Meegestuurd met Zelfevaluatie

Opleidingsdocument bachelor Pedagogiek 2017-2018
Studentenstatuut bachelor Pedagogiek voltijd 2017-2018
OER bacheloropleiding Welzijn 2017-2018 voltijd onderwijs
Afstudeerhandleiding Pedagogiek 2017-2018
Afstudeerhandleiding Pedagogiek 2016-2017 semester 2
Afstudeerhandleiding Pedagogiek 2016-2017 semester 1
Afstudeerhandleiding Pedagogiek 2015-2016 semester 2
Afstudeerhandleiding Pedagogiek 2015-2016 semester 1
Stagegids 2016-2017 uitstrooprofiel Jeugdzorgwerker Pedagogiek
Stagegids 2016-2017 Pedagogiek
Overzicht leerplan Pedagogiek Stage jaar 3
Handleiding P-taken studiejaar 3 2017-2018
Studentuitwerkingen stage, p-taken jaar 3
Overzicht ingezet personeel Pedagogiek BA
Overzicht afgestudeerden 2015-2016
Overzicht afgestudeerden 2016-2017
15 afstudeerdossiers 2015-2016 en 2016-2017

Ter inzage op 28 november 2017

Jaarverslag examencommissie Welzijn MPeda MDIZW 2016/2017

Verslagen werkveld:

- notulen WAC Pedagogiek
- netwerkbijeenkomst

Verslagen opleidingscommissie

Vergadering 18-11-2016

Vergadering 10-02-2017

Vergadering 17-03-2017

Onderwijsconcept Design Based Education, juni 2017

Veranderagenda Academie Welzijn, juli 2017

Afstemming Jeugd, mei 2017

Vele takken, één stam, 2008

Competentieprofiel Social Work, NHL 2016

Landelijk opleidings- en competentieprofiel "Opvoedingsrelaties Versterken", 2009

Landelijk uitstrooprofiel Jeugdzorgwerker, HSAO, juni 2010

Verantwoordingsdocument relatie onderwijsinhoud en competenties 2016-2017

Landelijk opleidingsdocument Sociaal Werk, 2017

Internationale vergelijking hbo-vbachelor Pedagogiek, juni 2017

NHL Referentiekader Eindniveau 2014

Jaarplan 2017 afdeling Welzijn

Onderzoeksrapport Ateliers, maart 2014

NSE 2017 factsheet Pedagogiek

NHL Toetskader 2016-2019

NHL Regeling Examencommissie 2014

Reglement Toetscommissie versie 2017

Beoordelaarshandleiding Eindwerk 1

Beoordelaarshandleiding Eindwerk 2

Handreikingen beoordeling toetsen (assessments) 2016

Handreiking beoordeling toetsen (kennistoetsen) 2016

Toetsing Ateliers 2017/2018

Representatieve selectie van studiemateriaal, bestaande uit handleidingen van P-taken en bijbehorende trainingen en toetsen van jaar 1 en 2, handleidingen minoren, stagehandleiding met enkele studentdossiers, selectie literatuur en studiemateriaal via elektronische leeromgeving.